ČESKÁ CENA ZA ARCHITEKTURU 2026

Hodnocení poroty

Architektura se nikdy netýká jen budov. Týká se míst, lidí a různých způsobů, jakými může utvářet náš každodenní život. Říká nám, kdo jsme, jaké hodnoty zastáváme a jak chceme společně žít. Díla přihlášená do České ceny za architekturu 2026 potvrzují, že si jejich autoři dobře uvědomují výzvy, jimž dnes čelí naše společnost a naše města. Zkoumají, jak může architektura přispět opětovným využitím stávajících konstrukcí a materiálů, používáním obnovitelných stavebních materiálů, jakým je například dřevo, a intervencemi, které zlepšují podmínky pro kvalitní život v našich obcích i jejich přístupnost.

V letošní porotě se sešli praktikující architekti, pedagogové i teoretici s rozsáhlými zkušenostmi z Belgie, Slovenska, Nizozemska, Rakouska, Dánska, Španělska i Německa. Různá profesní zázemí nám umožnila diskutovat o 301 přihlášených dílech z velmi odlišných perspektiv a vedla k obzvláště bohaté a živé výměně názorů.

Obrovská rozmanitost přihlášených prací byla jedním z určujících rysů letošního ročníku České ceny za architekturu: od malých intervencí a rodinných domů až po bytové komplexy, školy a veřejné budovy; od interiérů a pavilonů až po parky a veřejná prostranství; od projektů ve venkovské krajině a v malých sídlech až po velké realizace ve městech. Vedle sebe stály různá měřítka, stavební programy, kontexty a architektonické postoje.

Během několika online jednání jsme na základě zaslaných fotografií, textů a dokumentace vybrali z 301 přihlášených 25 nominací. Řídili jsme se dvěma kritérii: v první řadě musel každý projekt prokázat výjimečnou architektonickou kvalitu. Zároveň jsme chtěli, aby nominace odrážely pozoruhodnou rozmanitost současné architektury v České republice.

Cesta za jednotlivými díly pak zásadně změnila náš pohled na věc. Návštěva staveb nám umožnila zažít to, co výkresy a fotografie nemohou plně sdělit: jak budova reaguje na prostředí, jak dosedá na terén, jak jsou propojeny prostory, jak materiály stárnou, jak se architektura vztahuje ke krajině a začleňuje do města – a co je nejdůležitější, jak je stavba ve skutečnosti obývána a užívána.

Některé stavby, které se na papíře zdály zajímavé, při návštěvě působily méně přesvědčivě; jiné odhalily nečekané kvality a staly se mnohem výjimečnějšími. Malá díla mohla konkurovat velkým, skromné intervence prestižním budovám, venkovské projekty městským. Měřítko ani rozpočet nikdy nebyly rozhodující. Důležitá byla promyšlenost, preciznost a velkorysost, s nimiž architektura reagovala na své specifické podmínky. Celý příběh architektury lze pochopit pouze na místě – když je vyprávěn, když se s ním osobně setkáte, když ho prožijete na vlastní kůži. Výjimečnost díla často spočívá v souhře mnoha detailů, atmosféry a kvality provedení – tedy v kvalitách, které mohou na fotografiích zůstat téměř neviditelné.

To je možná to, co Česká cena za architekturu ukazuje nejzřetelněji: architektonická kvalita není vázána na jediné měřítko, stavební program ani výrazový jazyk. Může se objevit v lese, na vsi, ve škole, na hřbitově, na nádraží nebo ve velké městské budově. Nejsilnější realizace přinášejí více než jen vyřešení úkolu – vytvářejí možnosti, posilují komunity a poskytují svému okolí něco trvalého. Inspirovaly nás také iniciativy, které vznikají zdola, a práce, které

dosahují maxima s omezenými prostředky. Společně ukazují, jak architektura může reagovat na svět kolem nás s kreativitou, péčí a odpovědností. Pro porotu bylo ctí poznat tuto pozoruhodnou škálu děl a setkat se s nimi v jejich skutečném prostředí. Architektura je nejsilnější, když proměňuje nejen místa, ale i způsob, jakým je chápeme a využíváme.

Abychom mohli navštívili stavby nominované do užšího výběru, ujeli jsme více než 1600 km. Cestou jsme obdivovali krásnou přírodní scenérii i historická města a vesnice. Přesuny mezi jednotlivými lokalitami často trvaly jednu až několik hodin. Během jízd jsme měli spoustu času na výměnu názorů a zpřesnění našich závěrů. Tyto rozhovory se staly důležitou součástí práce poroty: sdíleli jsme dojmy, navzájem podrobovali své názory kritické diskusi a zůstávali otevřeni osobním i profesním podnětům ostatních členů poroty.

Hodně jsme diskutovali – intenzivně, otevřeně a s opravdovým nadšením. Výběr šesti finalistů vyžadoval zvážení silných a slabých stránek každého projektu v několika kolech hodnocení a projednávání. Tyto diskuse byly někdy vášnivé, vždy je však vedla zvídavost a respekt k různým úhlům pohledu jednotlivých porotců.

Finální výběr oceněných – finalistů, čestných uznání, vítěze ČCA i držitelky Ceny Aleny Šrámkové – pro nás představuje průřez vynikající architektonickou produkcí, která v současné době v České republice vzniká. Tato díla společně odrážejí rozmanitost přístupů, měřítek a kontextů, s nimiž jsme se setkali v průběhu celého procesu hodnocení. Všichni členové poroty si za výsledkem plně stojí.

Upřímně děkujeme České komoře architektů a celému organizačnímu týmu za skvělou přípravu a podporu v průběhu práce poroty i naší cesty. Zvláštní poděkování patří architektům, investorům a uživatelům, kteří nás přivítali, zpřístupnili nám své stavby a podělili se s námi o své zkušenosti.

Všem Vám gratulujeme.